

Nr 1630

av herr Larsson i Staffanstorp m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 145 angående utgifter på tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1971/72.

Regeringen skall enligt vad som föreskrivs i regeringsformen, § 58, »årligen för riksdagen uppvisa statsverkets tillstånd i alla dess delar, till inkomster och utgifter, fordringar och skulder». Med den omfattning som den statliga verksamheten nu måste ha bör detta inte tolkas som ett krav på långtgående detaljredovisningar av olika förslag, som inverkar på statsbudgeten. Men förslagsredovisningen bör vara så utförlig att riksdagen vid sitt beslut kan ha en klar uppfattning om såväl behovet av åtgärden som konsekvenserna av den. Detta bör vara en självklar princip i en parlamentarisk demokrati, där avgörandet skall ligga hos den valda folkförsamlingen.

Det har i olika sammanhang kunnat uppmärksammas att förslagsredovisningen inför riksdagen från angivna utgångspunkter inte varit belt tillfredsställande. Detta har inte minst gällt medelsanvisningen för statliga byggnadsföretag. Den förevarande propositionen 1971: 145 är ett nytt exempel härpå.

Vad vi åsyftar framgår kanske tydligast av den del av propositionen som avser »Byggnadsarbeten vid universiteten m. m.» under åttonde huvudtiteln. Årets riksdag har tidigare för nämnda ändamål anvisat ett investeringsanslag av 140 milj. kr. i enlighet med då redovisad investeringsplan. Det förutsattes att det sedermera skulle bli möjligt att ta upp ytterligare ett antal objekt i investeringsplanen och att medel härför kunde anvisas på tilläggsstat. I den förevarande propositionen föreslås nu upptagande i investeringsplanen av följande byggnadsobjekt: nybyggnad för tandläkarutbildning m. m. i Stockholm (Huddinge) 66 800 000 kr., om- och tillbyggnad för lärarhögskolan i Malmö 30 320 000 kr., nybyggnad för lärarhögskolan m. m. i Göteborg 60 000 000 kr., nybyggnad för lärarhögskolan och universitetsfilialen i Karlstad 33 350 000 kr. — sammanlagt 190 470 000 kr. Byggnadsstyrelsen har begärt att för ändamålet 35 milj. kr. skall anvisas på tilläggsstat innevarande budgetår. Departementschefen anmäler sin avsikt att senare återkomma till denna fråga och förordar i förevarande sammanhang att de ökade utgifter som hänger samman med de nya byggnadsobjekten får bestridas av tillgängliga medel under anslaget.

Det kan utläsas att någon medelsreservation inte fanns på anslagsposten vid budgetårets början. I nuvarande skede av budgetåret behöver

det dock inte möta någon budgetpolitisk invändning att de medel som anvisats för andra ändamål tillfälligtvis får tas i anspråk för de nya byggnadsarbetena. Men det skall konstateras att riksdagen, när den anmodas att fatta avgörande beslut om de nya byggnadsobjekten, inte fått någon redovisning för hur kostnaderna kommer att fördelas på det innevarande budgetåret och de därefter följande åren.

Ännu mera anmärkningsvärt måste det sägas vara att de olika byggnadsprojekten redovisats synnerligen knapphändigt för riksdagen. Man bör naturligtvis kunna förutsätta att de olika objekten är förankrade i tidigare principbeslut av riksdagen. Byggnadsprogram har upprättats bl. a. med förslag till objektets placering och allmänna utformning samt kostnadsberäkning och tidsplanering. Förslags- eller huvudhandling för objektet har utarbetats. Huvuddragen i detta material borde rimligtvis redovisas för riksdagen, när denna anmodas att fatta ett avgörande finansieringsbeslut. Men så har inte skett i de fall vi här anfört som exempel.

I fråga om om- och tillbyggnaden av lärarhögskolan i Malmö, som givetvis är förankrad i tidigare principbeslut om lärarhögskolorna, får riksdagen nu endast upplysning om en viss rumsyta och en viss kostnadsberäkning. I de andra här avsedda fallen hänvisas parentetiskt till tidigare propositioner, som emellertid varit lika knapphändiga med upplysningarna. Huvuddragen i byggnadsförslagen blir då inte på ett konkret sätt redovisade för den beslutande riksdagen. Inte heller åskådliggörs i sammanhanget hur åtgärden står i överensstämmelse med tidigare principbeslut av riksdagen.

Vad vi här anfört i fråga om »Byggnadsarbeten vid universiteten m. m.» under åttonde huvudtiteln är endast exempel på en företeelse som riksdagen har anledning att uppmärksamma. Ytterligare andra exempel kan anges från den förevarande propositionen 1971: 145 — t. ex. under nionde huvudtiteln »Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.».

Enligt vår mening bör en proposition, som föreläggs riksdagen, ge en sådan redovisning att förslagets huvudlinjer och konsekvenser klart framgår. Behovet av åtgärden, sättet för dess genomförande och dess position i förhållande till tidigare riksdagsbeslut bör till sina huvuddrag vara preciserade. Detta är en förutsättning för ett tillfredsställande tillgodoseende av riksdagsledamöternas gransknings- och förslagsrätt samt av en noggrann och saklig utskottsprövning. Särskild vikt måste härvid fästas vid finansutskottets möjligheter till beredning och bedömning av statsregleringen.

Vi har i denna motion riktat uppmärksamheten på en ofta otillfredsställande redovisning av statliga byggnadsförslag. De brister som vi påtalat föranleder svårigheter för riksdagen i fråga om önskvärd kontroll över regeringsarbetet. De bör kunna avhjälpas genom en mera till-

fredsställande förslagsredovisning inför riksdagen. Det synes oss angeläget att riksdagen, efter beredning av finansutskottet, gör framställning hos regeringen om att i fortsättningen en utförligare förslagsredovisning lämnas i fråga om statliga byggnadsobjekt, så att säkrare underlag står till förfogande för riksdagen för dess bedömning av förslagens innebörd och konsekvenser.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa

att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1971: 145 måtte uppdra åt finansutskottet att pröva i motionen anförda grunder för förslagsredovisning i fråga om statliga byggnadsobjekt samt, på grundval därav, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om att i fortsättningen en sådan förslagsredovisning tillämpas att riksdagen får ett säkrare underlag för bedömning av byggnadsförslagens innebörd och konsekvenser.

Stockholm den 30 november 1971

THORSTEN LARSSON (c)
i Staffanstorp

CLAES ELMSTEDT (c)

ANTON E. FÄGELSBO (c)

ERIK LARSSON (c)
i Öskevik